

vhodnější. Rozumělo se stále, že jde zároveň o zásadu, zda se má všude po Jednotě současně kázat na týž text, a o homiletické pomůcky k navrženým oddílům Písma. Při zavádění nových perikop se naráželo na nesnáze s této strany. Již bez Augusty se Starší r. 1554 usnesli, aby kazatelé hleděli co možná zachovat starší čtení a přitom přece kázat „pořádek víry obecné křesťanské zřízeního spasení“. Vedle evangelií a epištol nechtě vybírají pilně i písma prorocká. Význam Starého zákona je tedy zároveň zdůrazněn.

I pokračoval Augusta v práci již dříve zamýšlené a v Jednotě schvalované, když ve vězení sestavoval, máje nyní opět při ruce bibli a dosti světla, „Rejstrum řečí Božích“, t. j. sbírku biblických oddílů a textů, a pracoval na spise, jež nazval „Summovník“, obsahoval patrně kázání na celý rok na tuto novou řadu textů, vybraných podle Apoštolského vyznání.

Ale již se začal jevit rozpor mezi Augustou a Úzkou radou, vedenou B. Černým. Za léta, kdy Bratří musili svého sudího postrádat, poklesl dřívější bezprostřední vůdcovský vztah Augustův k mladším Starším, kteří zároveň získali více zkušenosti a nabyli tak určitého sebevědomí. Augusta, jež nyní již mohl celé své dílo poslat ven ze žaláře, žádal, aby Bratří jeho spis pročetli a porozuměli se s ním o konečné formě. Starší se k tomu neměli; jeho výklady je patrně již neuspokojovaly. Jen rejstřík perikop vytiskl B. Černý [1558], avšak s mnoha změnami, k trpkosti Augustově. Podobný osud čekal i jeho písně. Na jejich použití bylo pamatováno již v poradě r. 1555, a v kancionále r. 1561 jest vedle jeho starších písní zařazeno na sto dalších, avšak namnoze s pronikavou formální úpravou.

Zatím se rozrůstala práce v Jednotě na Moravě i v Polsku a dva biskupové nestačili na množící se povinnosti. Ukazovalo se, že by samy moravské sbory potřebovaly dvou seniorů. Za poměrů již značně volnějších než před čtyřmi roky odvážili se Bratří r. 1557 svolat velký, více než dvěma sty kněžími obesaný synod do Sležan. I někteří páni čeští a polští přišli k zasedání. Hlasy kněží byli zvoleni B. Izrael a B. Blahoslav za biskupy, dalších šest kněží do Úzké rady, která nyní četla vedle čtyř biskupů

[seniorů] 14 konseniorů. Příští rok byl B. Izrael určen pro Polsko jako zástupce B. Černého, jež zůstal sudím pro celou Jednotu, B. Blahoslav měl pomáhat B. Červenkově ve funkci písaře.

I toto všechno jednání se dalo bez vědomí B. Augusty, držného stále ve vězení. Dály se pokusy dosáhnout pro něj milosti. Roku 1557 se o to na žádost některých polských přátel Jednoty pokusil württemberský vévoda Kryštof žádostí podanou mladému králi Maxmiliánovi. Zatím bez úspěchu. Naopak se postavení vězňů zase zhoršilo. Ačkoli jim byl pobyt v žaláři upraven snesitelněji, byl opět přerušen jejich styk s okolím, když r. 1557 zemřel muž, jež v posledních dvou letech spojení prostředkoval. Když mohl Augusta r. 1559 korespondenci s Úzkou radou obnovit, dověděl se teprve o volbě nových biskupů z r. 1553 a 1557. Byl jí nelibě dotčen a netajil se tím. Bratří mu vysvětlovali svůj postup nutnou potřebou i zásadami staré Jednoty, podle nichž přece mají být čtyři biskupové, z nichž žádný, ani sudí, nemá rozhodovat bez souhlasu svých druhů. Odpírali papežskému způsobu správy Jednoty skrze jediného muže, jaký on si osobil. Uvězněný biskup volal však pln rozčilení a nelibosti nové Starší ku pokání pro jejich domnělou svévoli. Napětí se stupňovalo neústupností muže, jež ve svém utrpení viděl důvod pro to, aby jeho prvenství bylo tím více uznáváno. A šlo mu jistě i o směr, jímž má být Jednota vedena.

Docela novou naději na vyproštění ze žaláře přinesl krivo-klátským vězňům příchod nových osob na hrad. Byla to manželka arciknížete Ferdinanda, Filipina rodem Welsarová, s níž byl králův syn tajně oddán, a nový hradní hejtman Ladislav ze Šternberka [1560]. Laskavý pán, jež nadto i přimluvy některých novoutrakvistických šlechticů naklonily Augustovi, zapůsobil na arciknížete, takže se nyní u otce přimlouval za jeho propuštění. Král odpověděl — teprve nyní to řekl jasně — že jde o věc náboženskou a odevzdal ji úsudku katolického duchovenstva. Augusta naprosto zamítl výzvu, aby si svobodu vykoupil vstupem do římské církve, dal se však přátelským naléháním Šternberkovým pohnouti k prohlášení, že se hlásí k církvi podobojí. Označil ji ovšem velmi široce jako „všechnu církev evanjelickou,